

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»
для здобувачів усіх ліцензованих спеціальностей НТУ «ХПІ»
денної та заочної форми навчання
(рівень вищої освіти – магістр)

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 2 від 26.06.2025р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2025

Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів з дисципліни «Інтелектуальна власність» для здобувачів усіх ліцензованих спеціальностей НТУ «ХП» денної та заочної форми навчання (рівень вищої освіти – магістр)
/ Уклад.: І. В. Шуба. – Харків : НТУ «ХП», 2025 . – 44 с.

Укладачка: І. В. Шуба

Рецензентка: Г.Ю. Сидоренко

Кафедра «Управління проектами в інформаційних технологіях»

©, Шуба І.В., 2025

©, НТУ «ХП», 2025

Зображення на титульному аркуші взято з ресурсу Freerik в рамках відкритої ліцензії

ЗМІСТ

1 ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА.....	9
3 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА....	10
4 КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ	19
5 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА	22
6 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	24
ДОДАТОК А Приклад виконання практичного (ситуативного) завдання у виді презентації	37
ДОДАТОК Б Приклад оформлення титульної сторінки звіту для здобувачів денної форми навчання.....	42
ДОДАТОК В Приклад оформлення титульної сторінки звіту для здобувачів заочної форми навчання	43

1 ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Інтелектуальна власність» є загальною дисципліною з навчального плану здобувача та викладається на другому (магістерському) рівні у 9 або 10 семестрі (згідно навчального плану). Обсяг дисципліни складає 90-120 годин або 3-4 кредити ЄКТС в залежності від навчального плану конкретної освітньої програми. Згідно навчальних планів НТУ «ХП» для опанування дисципліною передбачено лекції та практичні заняття, з підсумковою атестацією у формі заліку.

Мета – сформувати у здобувачів знання та вміння в області організації створення та правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, довести до здобувачів найбільш загальні поняття про суть інтелектуальної власності в цілому та конкретні відомості і рекомендації з виконання окремих видів патентної діяльності.

Компетентності:

ЗК 4 – Здатність визначати об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності, володіти знаннями щодо особливості правової охорони, шляхів комерціалізації та захисту права на об'єкти інтелектуальної власності, давати оцінку характеру порушення прав інтелектуальної власності, володіти основами договірних відносин в сфері інтелектуальної власності.

Результати навчання:

РН 4 – Вміти визначати об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності, набути знання щодо особливості правової охорони, шляхів комерціалізації та захисту права на об'єкти інтелектуальної власності, вміти давати оцінку характеру порушення прав інтелектуальної власності, володіти основами договірних відносин в сфері інтелектуальної власності та вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

ЗНАТИ:

- значення і сутність інтелектуальної власності
- особливості захисту інтелектуальної власності і систему її

правової охорони,

- основні інститути права інтелектуальної власності;
- основні законопроекти в галузі інтелектуальної власності
- об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності;
- відповідальність за порушення прав на об'єкти;
- авторське право і суміжні права
- джерела патентної інформації та методи патентних досліджень;
- особливості ліцензування та передавання технологій;
- сутність міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної

власності.

ВМІТИ:

- визначати, що відноситься до об'єктів інтелектуальної власності;
- працювати з джерелами інформації що стосуються

інтелектуальної власності;

- застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

Структура дисципліни «Інтелектуальна власність»***Тема 1. Вступ до інтелектуальної власності.***

Розглянути визначення основних понять галузі інтелектуальної власності та суть особистого немайнового та майнового права. Розглянути об'єкти права інтелектуальної власності. Ознайомитися з історією становлення даної галузі права. Вивчити законодавчу базу яка регулює правовідносини у сфері інтелектуальної власності.

Тема 2. Право промислової власності. Винаходи та корисні моделі.

Вивчити особливості набуття правової охорони на винаходи, корисні моделі. Знати відмінності корисної моделі від винаходів. Розглянути склад та

особливості оформлення і подачі заявки на видачу охоронних документів. Розуміти особливість та розподіл прав на службові винаходи (корисні моделі) Знати алгоритм отримання охоронного документу на об'єкти промислової власності. Ознайомитися з шляхами міжнародної реєстрації винаходів.

Тема 3. Право промислової власності. Промислові зразки

Розглянути особливості правової охорони промислових зразків критеріями їх охороноздатності, строк охорони на промислові зразки, та процедура набуття прав в Україні та міжнародна охорона.

Тема 4. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників господарського обороту. Торговельні марки

Розглянути функції та основні поняття засобів учасників господарського обороту. Вивчити особливості правової охорони торговельних марок. Вивчити строки дії майнових прав інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації та особливості державної реєстрації прав на торговельні марки. Ознайомитися з процедурою визнання торговельних марок добре відомими в Україні та шляхи міжнародної охорони прав на торговельні марки.

Тема 5. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників господарського обороту. Географічні зазначення

Вивчити особливості правової охорони географічних зазначень; термін дії майнових прав інтелектуальної власності на географічні зазначення; процедура державної реєстрації прав на географічні зазначення та міжнародна охорона прав на торговельні марки

Тема 6. Право інтелектуальної власності на «нетрадиційні» об'єкти інтелектуальної власності.

Ознайомитися з особливостями правової охорони на такі об'єкти інтелектуальної власності як нові сорти рослин та породи тварин; компонування напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції; комерційні таємниці та наукові відкриття. Порівняти особливості правової охорони результату діяльності нормами патентного права та як комерційної таємниці.

Тема 7. Авторське право та суміжні права

Розглянути основні поняття авторського права види об'єктів авторського права. Дослідити визначення «твір авторського права» та особливості правового регулювання правовідносин у сфері авторського права. Ознайомитися з процедурою державної реєстрації авторського права на твір. Розглянути особливості правомірного використання та вільного використання об'єктів авторського права. Колективне управління майновими правами на об'єкти авторського права. Вивчити основні поняття та види об'єктів суміжних прав та термін дії майнових прав на об'єкти авторського та суміжного права.

Тема 8. Розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності

Вивчити можливі шляхи комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності (види, способи, особливості, учасники процесу комерціалізації). Навчитися визначати цінність власного об'єкту інтелектуальної власності та обирати шляхи її комерціалізації. Розглянути ліцензійну форму торгівлі при розпорядженні правами та особливості структури ліцензійних договорів та вартості майнових прав. Розглянути види ризиків покупки ліцензії. Ознайомитися з договором комерційної концесії (франчайзингом) як формою розпорядження майновими правами.

Тема 9. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Розглянути найпоширеніші способи порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності. Вивчити форми та способи захисту прав порушених прав на об'єкти інтелектуальної власності. Порівняти адміністративно-правовий, цивільно-правовий та кримінальний способи захисту прав. Ознайомитися з технічними засобами захисту об'єктів інтелектуальної власності. Недобросовісна конкуренція та її види як спосіб порушення права інтелектуальної власності.

Тема 10. Право інтелектуальної власності в цифровому світі.

Розглянути особливості існування об'єктів інтелектуальної власності в цифровому просторі. Питання штучного інтелекту та права інтелектуальної власності.

2 ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

Самостійна робота здобувача – це специфічний вид навчання, головною метою якого є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок; здійснюється безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Організація й забезпечення необхідних умов для здійснення самостійної роботи здобувачів зі навчальних дисциплін є необхідним елементом підготовки майбутнього фахівця. Викладач бере участь в організації самостійної роботи здобувачів, створюючи відповідні умови, під якими розуміють фактори, які діють у навчальному процесі та впливають як на навчальну діяльність, так і на її результати. Самостійна робота може здійснюватися як опосередковано за допомогою використання методичних вказівок, так і безпосередньо під контролем викладача, шляхом проведення консультацій, бесід.

Використовуючи різноманітні види самостійної роботи, у здобувача виробляються деякі загальні прийоми її раціональної організації: уміння раціонально планувати роботу, чітко позначати систему задач майбутньої роботи, вичленувати серед них головні, уміло обирати способи найбільш швидкого й ощадливого рішення поставлених задач, вести вмілий і оперативний самоконтроль за виконанням завдання, швидко вносити корективи в самостійну роботу, уміння аналізувати загальні підсумки роботи, порівнювати ці результати з наміченими на початку тощо.

Згідно навчального плану передбачається 72 години самостійної роботи у вигляді реферату.

3 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

3.1 Оформлення самостійної роботи здобувача

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Інтелектуальна власність» передбачає обов'язкове вивчення лекційного матеріалу по всім темам курсу. Для цього здобувач має електронний конспект, який розміщено в репозиторії НТУ «ХП» – у списку рекомендованої літератури [4]. Завдання для самостійної роботи видається викладачем та має творчий, індивідуальний характер виконання. Завдання кожного здобувача складається із двох складових: теоретичної та практичної (ситуативної) задачі та має фінальне представлення у вигляді реферату (звіту) з вставленими рисунками інфографіки та слайдів презентації за обраною темою. Завдання надсилається на електронну пошту з обов'язковим зазначенням у назві файлів прізвища, номеру академічної групи здобувача, виду роботи та номеру варіанта завдання (наприклад, **Ivanov_KH-523_3**).

Вид робіт при виконанні самостійної роботи здобувача:

- 1) Теоретичне (перше) завдання виконується у вигляді *інфографіки*
- 2) Практичне (друге) виконується у форматі *презентації*. Для виконання практичного завдання необхідно застосовувати норми вітчизняного (або зарубіжного) законодавства і їх обов'язково відобразити у матеріалі.

При вирішенні практичної задачі та створенні презентації здобувач(ка):

- 1) уважно та ретельно аналізує фактичні обставини справи викладені в умовах задачі;
- 2) визначає необхідний інститут права інтелектуальної власності;
- 3) підбирає відповідні нормативно-правові акти, що регулюють ці правовідносини;
- 4) дає обґрунтовані відповіді, консультації, вирішуючи справу по суті;

5) створює презентацію з використанням доступних інструментів (приклад наведено у ДОДАТКУ А).

Презентація повина мати обов'язково:

- ✓ Титульний слайд
- ✓ Слайд із завданням
- ✓ Слайд із алгоритмом вирішення завдання
- ✓ Теоретичні слайди для обґрунтування розв'язання (1-3 слайди)
- ✓ Слайд підсумку по завданню
- ✓ Слайд із використаними джерелами.

Оцінювання здійснюється сумою балів. На кількість балів впливають показники: правильність інфографіки та презентації, дотримання вимог інфографіки, презентації, повнота розкриття завдання у інфографіці та презентації, текст інфографіки (лаконічність, зрозумілість, точність), графічні елементи, їх оригінальність, стиль виконання інфографіки, презентації.

Здобувач(ка) повинен пам'ятати про академічну доброчесність та авторські права на об'єкти, які він/вона будуть використовувати в роботі. Так, використовувати об'єкти авторського права можна лише з дозволу правовласника та у випадках закріплених законодавством як способи вільного використання творів, та з *обов'язковим* вказуванням імені автора, щоб не порушувати немайнові права на об'єкт інтелектуальної власності. В рефераті необхідно вказати список використаних джерел (перелік науково-технічної літератури, посилань на електронні ресурси, нормативні акти, кодекси та закони України з вказівкою відповідних використаних статей), які було використано при розробці інфографіки та презентації.

Під час підготовки індивідуальних завдань дозволяється використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) як допоміжного ресурсу для пошуку, структурування та узагальнення інформації. Водночас результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають обов'язковій перевірці здобувачем на

достовірність, коректність і відповідність академічним стандартам. Правила використання ШІ представлено на рисунку 1.

Звертаю увагу, що використання ШІ не звільняє здобувача від особистої відповідальності за зміст виконаної роботи та дотримання норм академічної доброчесності, зокрема авторського права та недопущення плагіату.

У звіті необхідно чітко вказати факт використання ШІ, зазначивши:

- 1) який саме інструмент застосовувався (наприклад, ChatGPT, Copilot, Perplexity тощо);
- 2) конкретний промт (запит), що був використаний;
- 3) спосіб інтеграції результатів у роботу (наприклад, як чернетку тексту, як джерело ідей чи як приклад структурування даних).

Приклади як зробити посилання:

1. *Окремий розділ* «Використання ШІ» у кінці звіту

Під час підготовки роботи було використано ChatGPT (OpenAI, GPT-5) для узагальнення інформації щодо правової охорони торговельних марок в Україні та ЄС. Використаний промт: «Порівняй процедуру реєстрації торговельної марки в Україні та Європейському Союзі». Отримані результати перевірені та відредаговані автором відповідно до літературних джерел.

2. *Як бібліографічне посилання* (у списку джерел)

OpenAI. ChatGPT (GPT-5). Використано для підготовки пояснення щодо охорони авторського права у цифровому середовищі. Промт: «Які існують правові та технічні способи захисту об'єктів авторського права в Інтернеті?». Дата звернення: 22.08.2025.

3.2 Ресурси та інструменти для виконання самостійної роботи здобувача

Інфографіка – це графічний спосіб подачі інформації, даних і знань, метою якого є швидко і чітко підносити складну інформацію. Одна з форм графічного і комунікаційного дизайну.

Існує багато ресурсів та безкоштовних інструментів, покликаних зробити процес візуалізації більш простим і комфортним (https://medium.com/@ancem_ukr/14-d7eaf1d4de32) наведений перелік не є вичерпним:

1. Hohli Builder (<http://charts.hohli.com/>) – онлайн-сервіс для створення красивих діаграм і графіків.

2. Creately (<http://creately.com/>) – тут є можливість підставити свої дані в готовий шаблон і отримати красиву, професійну інфографіку. Підтримує 7 мов.

3. Infogr.am (<http://infogr.am/>) – простий і зручний інструмент для створення інтерактивної інфографіки.

4. Piktochart (<http://piktochart.com/>) – кілька безкоштовних тем для створення власної інфографіки та більше 200.000 користувачів по всьому світу. Базова версія безкоштовна.

5. Visual.ly (<http://visual.ly/>) – ряд безкоштовних тем для створення інфографіки, але більшою мірою це бібліотека акуратно відсортованих робіт з усього світу.

6. Google Charts (<https://developers.google.com/chart/>) – сервіс графіки та діаграми з даних. Отримане відмінно ляже в основу слушної інфографіки або відмінної презентації.

7. Vizualize.me (<http://vizualize.me/>) – сервіс, що перетворює LinkedIn-резюме в інфографіку. Російський аналог - Resumup.ru.

8. Google Public Data Explorer (<http://www.google.com/publicdata/directory>) – пошук за відкритими статистичними даними з усього світу. Шукаємо, забираємо, трансформуємо в інфографіку.

10. Inkscape (<http://inkscape.org/en/>) – графічний редактор, що нагадує Illustrator і CorellDraw з великими можливостями. На офіційному сайті є посилання на навчальні матеріали.

11. Vizify (<https://www.vizify.com/>) – новий інструмент створення інфографіки за даними Twitter і демонстрації детальних даних з вашої Twitter стрічки, включаючи: найактивніших фоловерів (передплатників), найпопулярніші пости і т.д.

12. Tagxedo (<http://www.tagxedo.com/>) перетворює слова (відомі промови, новинні статті, слогани і тематики, навіть ваші любовні зізнання) в хмари слів, які надають візуальний вплив на користувача.

13. Cacoо (<https://cacoо.com/>) – онлайн інструмент для малювання, який робить можливим створення різних видів інфографіки, включаючи карти сайту, схеми сторінок, UML (Unified Modeling Language - уніфікована мова моделювання) і мережеві графіки. Сервіс дозволяє здійснювати спільну роботу в реальному часі, а значить, кілька користувачів можуть ділитися один з одним і додавати в блог одну діаграму одночасно.

14. Photo Stats (<http://www.photostatsapp.com/>) – додаток для iPhone, яке аналізує всі фотографії на iPhone і генерує інфографіку, яка показує, як, коли і де ви робите ваші фото.

15. [The Ultimate Guidebook on How To Create Great Infographics \[free eBook\]](#) – Повне керівництво крок за кроком для початківців про те, як створювати професійну та привабливу інфографіку для друку та використання онлайн.

Приклади виконання інфографіки наведено на рисунках 1–4.

ГАЙД З ВИКОРИСТАННЯ ШІ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ “ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ”

Вступ

На курсі "Інтелектуальна власність" ми заохочуємо використання ШІ для покращення навчальних результатів, адже вміння ефективно працювати з новими технологіями — це важлива навичка у сучасному світі. Цей гайд містить основні правила та рекомендації, які допоможуть вам використовувати ШІ максимально ефективно, не порушуючи академічну доброчесність та авторські права

Дозвіл на використання ШІ

Дозволяється при:

- Пошук інформації.
- Генерація ідей.
- Редагування тексту.
- Аналіз даних.
- Підготовка до занять.
- тощо.

Заборона на використання ШІ

- Для таких завдань де оцінюється **особистий внесок** (залік, поточне тестування, ессе тощо) використання ШІ повністю заборонене. Заборона чітко вказана у вимогах до виконання конкретного завдання.
- **Без опрацювання**, перевірки, редагування результатів, генерації ШІ.

Авторське право та етика

- Переконайтеся, що використання ШІ не порушує авторські права інших осіб.
- Якщо ШІ надає цитати, ідеї чи дані з інших джерел, їх необхідно коректно оформлювати з посиланням на оригінальне джерело.
- Уникайте використання ШІ для створення контенту, який може бути використаний для плагіату.

Критичне осмислення

- Результати, отримані за допомогою ШІ, мають бути перевірені та проаналізовані. ШІ може помилятися або надавати неповну інформацію.
- Відповідальність за точність і якість роботи лежить на студенті, а не на інструменті ШІ.

Порушення правил

Недотримання цих правил (наприклад, неправдиве зазначення використання ШІ або плагіат) може призвести до академічних санкцій, зокрема до зниження оцінки або дискваліфікації роботи.

Оформлення вказівки на використання ШІ

Приклад:

"Для виконання цієї роботи було використано інструмент ШІ ChatGPT. Він допоміг сформулювати структуру роботи, знайти джерела для аналізу та підготувати чернетку тексту. Остаточний текст був відредагований та доповнений власними думками та аналізом."

ШУБА І.В.

Рисунок 1 – Приклад виконання інфографіки («Гайд з використання ШІ при вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність»») виконано автором

Порядок набуття прав на винаходи та корисні моделі

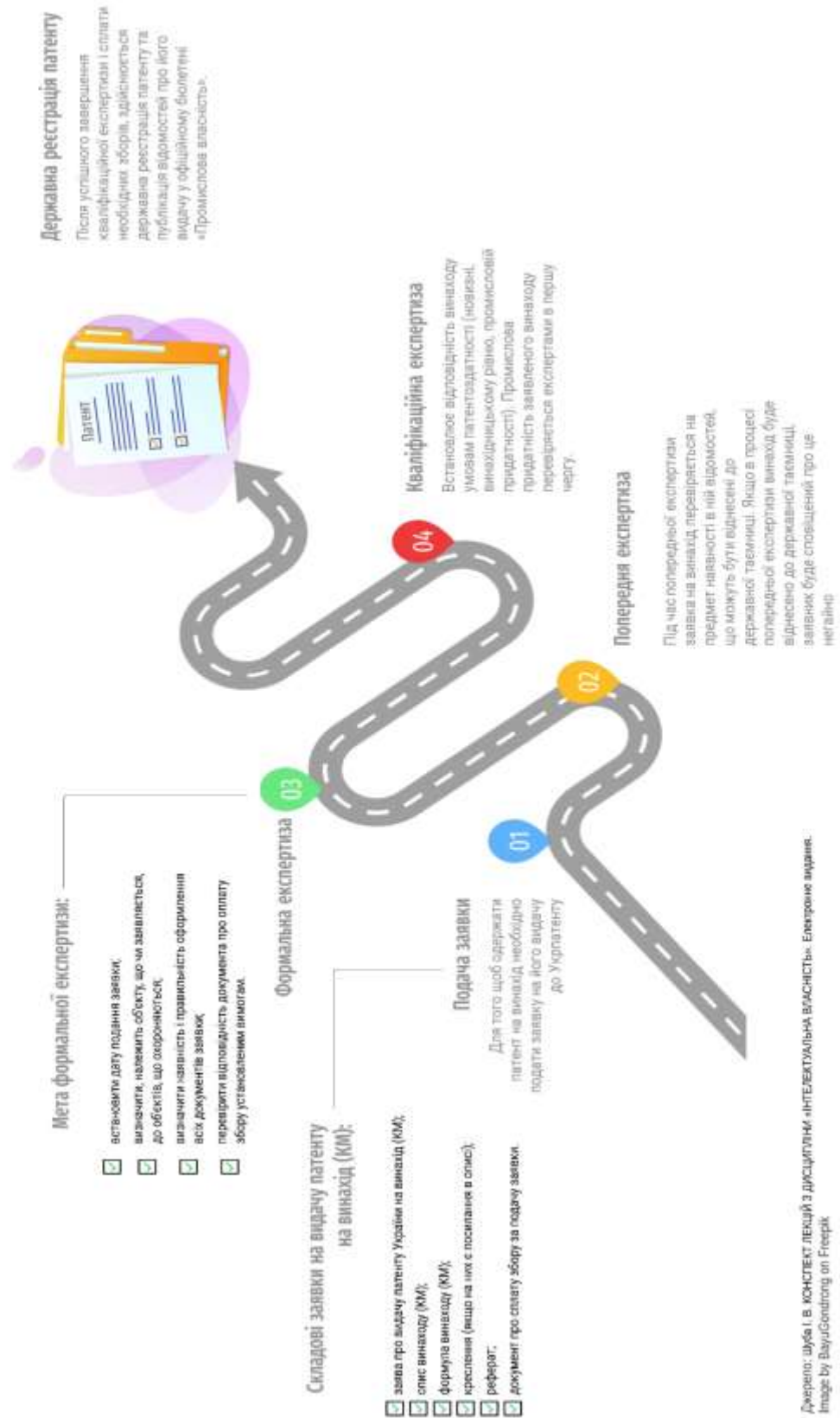

Рисунок 2 – Приклад виконання інфографіки виконав ст. гр.ІКМ-м2226 Райваховський М.

ВИНАХІД VS КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Норми патентного права та комерційної таємниці в Україні забезпечують різні види правової охорони інтелектуальної власності.

VS

ВИНАХІД ОХОРОНЯЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ ЗАСВІДЧУЄТЬСЯ ПАТЕНТОМ.

ВИНАХІД ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ПРОТЯГОМ ОБМЕЖЕНОГО ПЕРІОДУ І ТІЛЬКИ НА ТІЙ ТЕРИТОРІЇ, НА ЯКІЙ ВИДАНИЙ ПАТЕНТ.

ВЛАСНИК МОЖЕ ВИКОРИСТОВУВАТИ **ВИНАХІД** ЗА СВОЇМ РОЗСУДОМ.

ВЛАСНИК МОЖЕ ДОЗВОЛЯТИ ВИКОРИСТАННЯ **ВИНАХОДУ** ІНШИМ ОСОБАМ.

ВЛАСНИК МОЖЕ ЗАБОРОНЯТИ ВИКОРИСТАННЯ **ВИНАХОДУ** ІНШИМИ ОСОБАМ.

ВЛАСНИК МОЖЕ ВИМАГАТИ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКУ У ВИПАДКУ НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ **ВИНАХОДУ** ІНШИМИ ОСОБАМИ.

КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ НЕ ВИМАГАЄ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ І СПЛАТИ ДЕРЖАВНОГО МИТА.

ПРАВО НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ ДІЄ ДО ТИХ ПІР, ПОКИ ВІДОМОСТІ, ЩО ЇЇ МІСТЯТЬ, ЗНАХОДЯТЬСЯ В СЕКРЕТІ.

ВЛАСНИК МАЄ ПРАВО НА ВИКОРИСТАННЯ **КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ**

ВЛАСНИК МАЄ ВИКЛЮЧНЕ ПРАВО ДОЗВОЛЯТИ ВИКОРИСТАННЯ **КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ**.

ДО **КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ** НЕ ПОВИННО БУТИ ВІЛЬНОГО ДОСТУПУ НА ЗАКОННІЙ ПІДСТАВІ.

ВЛАСНИК МАЄ ВИКЛЮЧНЕ ПРАВО ПЕРЕШКОДЖАТИ НЕПРАВОМІРНОМУ ВИКОРИСТАННЮ **КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ**.

Рисунок 3 – Приклад інфографіки , виконала ст. гр.СГТ-м822 Диннік С.

ВАРІАНТИ ЗАХИСТУ

РОЗРОБЛЕНОГО СПОСОБУ ОТРИМАННЯ БЕНЗИНУ

1 ПАТЕНТ НА ВИНАХІД

ВІ ДОПОМОГУ ПАТЕНТУ МОЖНА ЗАХИСТИТИ НОВИЙ СПОСІБ ОТРИМАННЯ БЕНЗИНУ ВІД КОПІЮВАННЯ ЧИ ВИКОРИСТАННЯ ЇЇХ ДОБОВОМ. ПАТЕНТ ДОВОДИТЬ КОМПАНІЇ ВИКЛЮЧНЕ ПРАВО ВИКОРИСТОВУВАТИ ЦЕЙ СПОСІБ ПРОТЯГОМ ПІВНОГО ЛІТРОДА, ЗАВИСЯЧИ З РОКІВ, ВІА ДАТИ ПОДАНИ ЗАЯВКИ НА ПАТЕНТ. ПОРІВНЯНО З ІНШИМИ ВАРІАНТАМИ ЗАХИСТУ, ПАТЕНТ НАДАЄ НАЙВИЩИЙ РІВЕНЬ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ.

2 ТАЄМНИЦЯ ВИРОБНИЦТВА (KNOW-HOW)

ВАРІАНТ ВОКАЄ В ТРИМАННІ МЕТОДУ ОТРИМАННЯ БЕНЗИНУ В СЕКРЕТ, НЕ РОЗГЛОШЕННІ ЇХ ВІВАННО. ЦЕ МОЖЕ ЗАХИСТИТИ ВІА КОМПАНІЇ, АЛЕ ТАКІЙ ЗАХИСТ МЕНШ СТИЙКИЙ, ОСКАЖІ НІМАЄ ПРАВОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ ДЛЯ ТРЕТІХ СТОРІН НЕ ВИКОРИСТОВУВАТИ ЧИ РОЗГЛОШУВАТИ ІНФОРМАЦІЮ.

3 КОМБІНОВАНИЙ ПАТЕНТ ТА ТАЄМНИЦЯ ВИРОБНИЦТВА

КОМПАНІЯ МОЖЕ ЗАХИСТИТИ СПОСІБ ОТРИМАННЯ БЕНЗИНУ ЯК ПАТЕНТОМ, А ТАКОЖ ТРИМАТИ ДЕЯКІ КЛЮЧОВІ ДЕТАЛІ ЯК КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ. ЦЕ МОЖЕ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВІЩИЙ РІВЕНЬ ЗАХИСТУ, КОМБІНУЮЧИ ПЕРЕВАГИ ОБОХ МЕТОДІВ.

4 ЗАХИСТ ЧЕРЕЗ ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ

КОМПАНІЯ МОЖЕ ЗАХИСТИТИ СВОЙ СПОСІБ ОТРИМАННЯ БЕНЗИНУ ШЛЯХОМ УКЛАДЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНИХ УГОД ВІ СПІВРОБІТНИКАМИ, ПАРТНЕРАМИ ТА ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ, ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ НЕРОЗГЛОШЕННЯ ТА НЕВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЇЇХ ДОБОВОМ.

ВИБІР ОПТИМАЛЬНОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД КОНКРЕТНИХ ОБСТАВИН, ФІНАНСОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА СТРАТЕГІЇ КОМПАНІЇ.

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ ЦИХ ВАРІАНТІВ ДОЦІЛЬНО ПРОВЕСТИ КОНСУЛЬТАЦІЇ З ЮРИДИЧНИМИ ЕКСПЕРТАМИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ОЦІНИТИ ВСІ ПЕРЕВАГИ ТА ОБМЕЖЕННЯ КОЖНОГО МЕТОДУ ЗАХИСТУ.

Рисунок 4 – Приклад виконання інфографіки, виконав ст. гр.КН-м523 Вакуленко М.

4 КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття інтелектуальної власності. Виникнення, становлення та розвиток.
2. Зміст права інтелектуальної власності.
3. Основні інститути права інтелектуальної власності.
4. Система правової охорони інтелектуальної власності.
5. Поняття, предмет, задачі та джерела авторського права.
6. Об'єкти авторського права.
7. Співавторство.
8. Службові твори.
9. Особисті немайнові права авторів.
10. Майнові права авторів.
11. Вільне використання творів.
12. Використання творів через репродукування.
13. Строк дії авторського права.
14. Характеристика, зміст авторського договору.
15. Відповідальність сторін за порушення авторського договору.
16. Припинення авторського договору.
17. Права виконавців, виробників фонограм, відеограм, організацій ефірного та кабельного мовлення (суміжні права).
18. Строк дії та охорона суміжних прав.
19. Вільне використання об'єктів суміжних прав.
20. Способи захисту авторських і суміжних прав.
21. Охорона комп'ютерних програм, баз даних та технологій інтегральних мікросхем на національному та міжнародному рівнях.
22. Поняття патентного права.
23. Винахід як об'єкт патентного права.
24. Критерії патентоспроможності.
25. Характеристика об'єктів винаходів.

26. Формула винаходу. Її види та правове значення.
27. Корисна модель як об'єкт патентного права.
28. Промисловий зразок як об'єкт патентного права.
29. Суб'єкти права промислової власності.
30. Оформлення патентних прав на винахід, корисну модель.
31. Поняття і види патенту. Строк дії патенту.
32. Характеристика основних особистих та майнових прав автора та патентовласників.
33. Способи захисту прав.
34. Право на селекційні досягнення.
35. Наукове відкриття. Поняття, ознаки та джерела раціоналізаторської пропозиції.
36. Право на раціоналізаторську пропозицію. Захист прав на раціоналізаторську пропозицію.
37. Форми захисту прав інтелектуальної власності.
38. Особливості застосування цивільно-правового способу захисту.
39. Особливості застосування кримінального способу захисту.
40. Відмінність моральної шкоди від майнових збитків.
41. Відповідальність за порушення законодавства України в сфері інтелектуальної власності.
42. Особливості та ознаки комерційної таємниці. Права суб'єктів та комерційної таємниці. Способи захисту.
43. Недобросовісна конкуренція як вид порушення прав інтелектуальної власності.
44. Поняття та зміст права на комерційне найменування. Захист права на комерційне найменування.
45. Поняття, ознаки і види торговельних марок.
46. Позначення, які не визнаються торговельними марками.
47. Суб'єкти права на торговельну марку та географічне зазначення.
48. Що таке географічне зазначення?

49. Захист прав на торговельну марку та географічне зазначення.
50. Законодавство України про засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту виробленої ними продукції (робіт, послуг).
51. Поняття недобросовісної конкуренції та її правове регулювання в країнах світу.
52. Ліцензійний договір – поняття, правова природа, форма та особливості.
53. Права та обов'язки сторін ліцензійного договору. Строк дії ліцензійного договору та правові наслідки припинення його дії.
54. Договір на використання комп'ютерних програм та баз даних: поняття та сфера застосування.
55. Договори на створення і використання результатів науково-технічної діяльності: поняття, сфера застосування, правове регулювання та види.
56. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності.
57. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 р.: історія прийняття, основні принципи та положення.
58. Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення 1961 р.: історія прийняття, основні принципи та положення документа.
59. Історія прийняття та загальна характеристика положень Паризької конвенції про охорону промислової власності 1883 р.
60. Всесвітня організація інтелектуальної власності: історія виникнення, функції та організаційна структура. Членство у Всесвітній організації інтелектуальної власності.

5 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

Базова література

1	Інтелектуальна власність. Підручник. / М.М. Капінос, Е.Т. Лерантович, М.М. Солощук. – Х.: НТУ «ХП», 2016. – 348 с.
2	Інтелектуальна власність: підручник / Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55638 .
3	Право інтелектуальної власності: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О.А.Підопригори, О.Д.Святоцького. – К.: Видавничий дім "Ін-Юре", 2002, – 624 с.
4	Шуба І.В. Інтелектуальна власність: Конспект лекцій для студентів усіх форм навчання. Електронне видання. Харків: НТУ «ХП», 2021. 93 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53945 .
5	Фордзюн Ю.І., Кабацій В.М. Основи інтелектуальної власності: навч. посібн. Ю.І. Фордзюн, В.М. Кабацій – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 208с
6	Цифрова інтелектуальна власність в інноваційній діяльності (тлумачний словник) / Н.О. Артамонова, М. М. Капінос, І.В. Шуба. – Харків: НТУ «ХП», 2021 р. – 191 с.
7	Цибульов П. М. Управління інтелектуальною власністю : Навчальний підручник. – К.: Держ. Ін-т інтел. власн., 2019. – 312 с.
8	Інтелектуальна власність: магістерський курс : підручник / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред.: П. Г. Перерва, В. І. Борзенко, Т. О. Кобелєва ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Планета-Прінт, 2019. – 1002 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/41572 .
9	Жаров В.О. Захист інтелектуальної власності в Україні : навч. посіб. – К.: «Інст. інтел. власн. і права», 2006. - 88с.

10	Цивільний Кодекс України. Книга четверта. Право інтелектуальної власності (Закон України від 16.01.2003 № 435-IV) / Уклад. О. Руденюк. – Х.: Фактор, 2003. – 472 с.
----	---

Допоміжна література

11	Цибульов П.М., Чеботарьов В.П. Популярно про інтелектуальну власність: абетка / За заг. ред. М.В.Паладія. - К.: ТОВ "Альфа-ПК", 2004. - 56 с.
12	Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», від 05.07.1994, № 850–IV, ред. від 31.12.2023 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text
13	Закон України «Про охорону прав на промислові зразки», від 15.12.1993, № 850–IV, ред. від 31.12.2023 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text
14	Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг», від 15.12.1993, № 3689-XII, ред. від 31.12.2023 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text
15	Закон України «Про авторське право та суміжні права», від 31.12.2022, №2811-IX, ред. від 15.04.2023 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Сайт Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) <https://nipo.gov.ua/>.
2. Сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>.
3. Цифрова патентна бібліотека <http://library.uipv.org/>.
4. Сайт науково-дослідного інституту інтелектуальної власності - <http://ndiiv.org.ua/ua/golovna/>.

6 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у флеш-накопичувачі (*інфографіка*).
2. Ви отримали патент України на винахід «Склад шоколаду» та дізналися, що у Німеччині громадянин N розпочав виготовляти та продавати шоколад за вашим рецептом (запатентованим складом). Винакають запитання: 1) чи може громадянин N використовувати ваш винахід у Німеччині? 2) Громадянин N подав заявку на отримання патенту Німеччини на винахід до патентного відомства, чи отримає він патент? (*презентація*).

Варіант 2

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути в автомобілі (*інфографіка*).
2. При зустрічі з вашим знайомим ви домовились про розробку веб-сайту для його інтернет-магазину за 2 місяці, замовник сплатив 20% передплати за веб-сайт. Однак ви не вклалися в цей термін і замовник сказав, що піде до суду, щоб вимагати від вас повернути отриману передплату та сплатити компенсацію за завдану шкоду. Як можуть розвиватися подальші події згідно чинного законодавства України.
презентація

Варіант 3

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності в учнівському зошиті (*інфографіка*).
2. Уявіть, що ви є громадянином однієї з країн, що підписала Бернську конвенцію, і ви створили літературний твір. Які кроки ви повинні

зробити для реєстрації авторського права на ваш твір. Які документи Ви отримаєте, на який термін буде охорона? *(презентація)*.

Варіант 4

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності в мікрохвильовці *(інфографіка)*.
2. Ви працюєте у дизайнером у рекламному відділі і замовник попросив розробити продукт зовнішньої реклами у вигляді біг-борду для крамниці іграшок, яка називається «Смішарики» при умові, що на рекламному продукті будуть зображені персонажі з відповідного мультфільму. Опишіть ваші дії *(презентація)*.

Варіант 5

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у кросівках *(інфографіка)*.
2. Існує торговельна марка «Гольфстрім» у компанії, що займається перекладом (бюро перекладів), а також зареєстровано торговельну марку «Гольфстрім» - інтернет-магазин з продажу одягу та домашнього текстилю. Наскільки правомірно було називати «Гольфстрім» інтернет-крамнию? Обґрунтуйте відповідь *(презентація)*.

Варіант 6

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у лазерному диску з піснями Дзізьо ☺ *(інфографіка)*.
2. Уявіть власне весілля. Ви знайшли фотографа у мережі Інтернет і замовили його послуги та внесли передплату (50% вартості фотосесії). У день весілля фотограф добросовісно робив фотознімки та через місяць надав вам оброблені фотографії в електронному та паперовому вигляді за що ви сплатили фотографу решту суми. Через три місяці після вашого весілля ви прогулюючись по місту побачили ваше весільне фото з

фотосесії на рекламному банері одного з весільних салонів міста Харкова. Ви звернулися до фотографа за поясненнями, на що він відповів, що має повне право користуватися його інтелектуальною власністю на свій розсуд. Опираючись на чинне законодавство України, поясніть, чи мав фотограф право так вчиняти? Які моменти було обговорити на етапі замовлення та як тепер вам можна отримати винагороду за свої фото? *(презентація).*

Варіант 7

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у кульковій ручці *(інфографіка)*.
2. Працівник Харківського авіаційного заводу Петренко І.О. розробив нову конструкцію шасі літака та отримав патент України на корисну модель. Однак, підприємство не впровадило у виробництво розробку, оскільки виявили конструкторські недоліки, які могли призвести до трагічних наслідків. Через три роки Іванов І.І. вдосконалив розробку Петренка І.О. та отримав патент України на корисну модель та за ліцензійною угодою передав право на користування розробкою підприємству за винагороду. Петренко І.О. вирішив оскаржити через апеляційну палату при Укрпатенті правомірність видачі патенту Іванову І.І., посилаючись на те що, це він перший розробив конструкцію шасі. Яке рішення має прийняти апеляційна палата. Обґрунтуйте відповідь *(презентація)*.

Варіант 8

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності в калькуляторі *(інфографіка)*.
2. Василенко О.П. звернувся до суду з позовом про визнання його автором фотографічного твору на якій зображено головну алею НТУ «ХП» та попросив стягнути з ТОВ «Олімп» відшкодування моральних та матеріальних збитків за неправомірне використання (без дозволу

правовласника та без вказівки імені автора) у виготовленому ними рекламному пості. Яке рішення має винести суд (задоволення, незадоволення або часткове задоволення позовних вимог) (*презентація*).

Варіант 9

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у смарт-годиннику (*інфографіка*).
2. Професор Петров П.П, який працює в НТУ «ХПІ» придбав дорогу книгу по спеціальності іноземного видання. Він зробив відсканував (оцифрував) книгу та розіслав своїм здобувачам для виконання курсового проектування. Наскільки правомірні були дії професора Петрова П.П. Обґрунтуйте (*презентація*).

Варіант 10

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у комп'ютерній грі «Майнкрафт» ☺ (*інфографіка*).
2. Продюсерська компанія «Форвард-фільм», власник виключних прав на серіал «Вулиці розбитих ліхтарів», звернулася до суду з позовом про порушення авторських прав виробником серіалу «Опера» (ТОВ «Фенікс-фільм»), заявивши, що «Фенікс- фільм» порушив виключні права позивача, так як серіал «Опера» є переробкою серіалу «Вулиці розбитих ліхтарів» і для його створення необхідно було отримати дозвіл «Форвард-фільм». До того ж у серіалі присутні ті ж актори і їх герої, що і в «Вулицях розбитих ліхтарів». Відповідач заявив, що заключив договір зі сценаристом, який і створив сценарій серіалу «Опера», що є новим і оригінальним твором. Чи є порушником «Фенікс-фільм»? Чому? (*презентація*).

Варіант 11

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у пляшці з коньяком (все по-дорослому) ☺ (*інфографіка*).
2. Уявіть, що ви співробітник ІТ-компанії, яка спеціалізується на розробці комп'ютерних ігор. Ваша компанія отримала замовлення на створення комп'ютерної гри жанру «історичний екзін», де головні герої та сюжет гри побудовано на основі твору Пушкіна О.С. «Євген Онегін». Перед розробкою постали питання, які необхідно вирішити:
  - Яким об'єктом авторського права визнається жанр комп'ютерної гри та сама гра?
  - Як, не порушуючи, права інтелектуальної власності використовувати головних персонажів твору та сюжет при створенні комп'ютерної гри?
  - Кому будуть належати майнові та особисті немайнові права на створену комп'ютерну гру?

Обґрунтуйте відповідь використовуючи норми чинного законодавства України (*презентація*).

Варіант 12

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у шоколадних цукерках (*інфографіка*).
2. Уявіть, що у вас є власний блог у мережі Інтернет, який присвячено вашому хобі. Там ви розміщуєте ваші роботи, пости, пишете статті та ведете чат. Одного разу ви побачили, що на сайті особи Піратова В. була розміщена ваша стаття з вашого блогу. Опишіть алгоритм ваших дії щодо припинення правопорушення, які способи доказування вашого авторства ви будете застосовувати? Обґрунтуйте відповідь (*презентація*).

Варіант 13

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у бездротових навушниках (*інфографіка*).
2. В мережі Інтернет на декількох сайтах, було розміщено електронну книгу Шуби І.В. «Інтелектуальна власність», видану видавництвом НТУ «ХП». Ні автор книги, ні видавництво не давали згоди на вільне використання книги. Чиї та які саме права порушені? Перерахуйте всі постраждалі сторони. Обґрунтуйте відповідь опираючись на норми чинного законодавства України (*презентація*).

Варіант 14

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у миючому засобі, типу Фейрі (*інфографіка*).
2. Громадянин Горішко П.В. отримав патент України на промисловий зразок «Печиво горішки» у якому захищається зовнішній вигляд печива, яке складається з двох половинок зовні схожих на горіх а у середині є порожнина для начинки). Згодом Горішко пішов до юридичного відділу підприємства «Мулиничі», та вимагав припинити випускати печиво Горішки із згущеним молоком, або отримати у нього за винагороду дозвіл на використання його промислового зразка. Як можуть вчинити представники підприємства «Мулиничі»? Чи було порушення з боку Укрпатенту при здійсненні державної реєстрації промислового зразка? Розгляньте різні алгоритми дій? Обґрунтуйте відповідь, використовуючи норми чинного законодавства України (*презентація*).

Варіант 15

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у ляльці Барбі (*інфографіка*).
2. Уявіть, що ви працюєте головним бухгалтером на підприємстві ХТЗ та вдосконалили механізм повороту трактора. До якого об'єкту

інтелектуальної власності відноситься дана розробка. Наведіть норми чинного законодавства стосовно даного об'єкту та наведіть алгоритм дій щодо набуття прав на об'єкт та отримання винагороди (*презентація*)

Варіант 16

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності у роликівих ковзанах (*інфографіка*).
2. Стартап AgroSmart створив програмне забезпечення на основі штучного інтелекту для прогнозування врожайності сільськогосподарських культур. Розробка має високу інноваційну складову та значний інвестиційний потенціал. Засновники вагаються:
  - зареєструвати програмне забезпечення як об'єкт авторського права,
  - чи тримати алгоритми та вихідний код у режимі комерційної таємниці. (*презентація*).

Варіант 17

1. Опишіть всі об'єкти інтелектуальної власності в обручці (*інфографіка*).
2. Художник Петров намалював картину. Сидоров придбав цю картину на аукціоні. Через рік Петров звернувся до Сидорова з проханням надати йому можливість намалювати копію з цієї картини. Сидоров відмовив йому у цьому проханні, мотивувавши тим, що тепер картина належить йому і він не хоче її нікому показувати. Чи правомірна його відмова? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на чинне законодавство (*інфографіка*).

Варіант 18

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути у смартфоні (*інфографіка*).

2. Ви працюєте в парфумерній промисловості і розробили штучний інтелект, який може генерувати аромати на замовлення споживачів. Одну з композицій ви вирішили зареєструвати як винахід і в полі «винахідник» ви вирішили вписати своє ім'я і прізвище, оскільки це ж ви написали програму та навчали ШІ. Наскільки правомірні ваші дії? Обґрунтуйте відповідь. *Презентація*

Варіант 19

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути в гамбургері з МакДональдсу (*інфографіка*).
2. Працівник Харківводоканалу Водолеєв М. для полегшення власної роботи у робочий час на робочому комп'ютері створив базу даних платників та боржників. Після того, ж керівництво дізналося про існування такої бази, Водолеєв М. видалив її з робочого комп'ютера та відмовився надати її керівництву підприємства для використання іншими працівниками, мотивуючи це тим, що створив її за власним бажанням і ініціативою, тому не зобов'язаний надавати результати своєї праці іншим працівникам. Чи правомірно вчинив працівник? Чи повинен він передати базу даних підприємству? Обґрунтуйте (*презентація*).

Варіант 20

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути у електро самокаті (*інфографіка*).
2. Уявіть, що ви власник компанії, яка розробила новий спосіб отримання бензину, який дозволяє значно знизити собівартість виготовлення продукту та покращує його властивості. У вас є все необхідне обладнання та дозоли для виготовлення та реалізації продукту. Перед компанією стоїть завдання вибору оптимального способу захисту розробленого способу, вибір об'єкту інтелектуальної власності.

Розгляньте усі можливі варіанти та порівняйте їх застосовуючи норми чинного законодавства (*презентація*).

Варіант 21

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути прасці (*інфографіка*).
2. Ви власник крамниці елітного одягу. Ви купили ліцензійний диск з піснями Віталія Козленка та використовуючи гучні динаміки включили диск для прослуховування у вашій крамниці. Через три години до крамниці прийшов суб'єкт, який представився інспектором у справах з інтелектуальної власності та представляє інтереси власника авторських прав Віталія Козленка. Так сказав, що ви є порушником авторського права. Чи вірні дії інспектора? Та які саме дії розцінюються як правопорушення? Обґрунтуйте згідно чинного законодавства України (*презентація*).

Варіант 22

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути у ковбасних виробів (*інфографіка*).
2. Фірма «Агроінфо» отримала патент на прилад для ремонту безкамерних шин із застосуванням спеціальних гумових пробок, Дві інші фірми («Велт» і «Софт») почали виробляти і поставляти на ринок аналогічні пробки. Чи мають право фірми «Велт» і «Софт» виробляти ці пробки без відповідних документів, адже це не сам прилад? Так/ні, обґрунтуйте відповідь (*презентація*).

Варіант 23

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути у гіроскутері (*інфографіка*).

2. Технолог Петренко В. розробив нову упаковку для молочних виробів, що дозволяє краще зберігати продукти, та запатентував її. Через деякий час у магазині, він побачив польський йогурт у аналогічній за властивостями упаковці. Петренко В. звернувся до фірми-виробника з вимогою зупинити продаж продукції, так як вона порушує його права інтелектуальної власності та компенсувати йому збитки. Однак фірма-виробник заявила, що здійснює виробництво на законних підставах і має всі документи, які підтверджують, що аналогічна упаковка була створена польськими винахідниками. Тому вони мають всі права на реалізацію своєї продукції, в тому числі і закордоном. Хто правий у ситуації, що склалася (*презентація*)?

Варіант 24

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути у вакцині проти коронавірусу (*інфографіка*).
2. Ви являєтесь власником ресторану «Акабалено» та вже багато років працюєте на даному ринку послуг. Нещодавно ви дізналися, що на сусідній вулиці конкуренти відкрили ресторан із назвою «Аркабалето» співзвучною до вашої торговельної марки та дизайн інтер'єру приміщення виконано в одній кольоровій гамі. Ви звернулися до недобросовісних конкурентів з проханням змінити назву та інтер'єр приміщення. На що, представники ресторану «Аркабалето» відповіли відмовою. Та виготовили і розмістили зовнішню рекламу з текстом «На відміну від інших «Аркабалето» цінує своїх клієнтів. Запрошуємо до нас». Як, згідно чинного законодавства можна розцінювати дії конкурентів. Та обґрунтуйте, які способи захисту доцільно використати у даному випадку (*презентація*).

Варіант 25

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути в дорожній валізі (*інфографіка*).
2. ТОВ «Веселка» голосило конкурс на кращу торговельну марку для своїх товарів (сфера діяльності канцелярське приладдя). У конкурсі перемогу здобув місцевий художник Іваненко П., він і отримав нагороду за перше призове місце. Після конкурсу, підприємство зареєструвало торговельну марку і отримало відповідне свідоцтво. Невдовзі, Іваненко П. звернувся до директора підприємства з вимогою про виплату авторської винагороди. Чи правомірні вимоги Іваненка П.? Чи повинно підприємство виплачувати йому кошти? Обґрунтуйте відповідь (*презентація*)

Варіант 26

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути парфумах (*інфографіка*).
2. Іванов І.І. є власником торгової точки на книжковому базарі «Райський куточок» у м. Харків. У нього працює реалізатором Петров П.П., який продає неліцензійні диски з записаними Івановим І.І. у себе дома на власному комп'ютері, комп'ютерними програмами, музичними та аудіовізуальними творами. 1 квітня 2019 року на ринку проводилася перевірка інспектором з інтелектуальної власності та було зроблено контрольну закупку неліцензійної продукції у Петрова П.П. на суму 30 тис 500 грн. Було складено відповідні документи. Кого саме буде притягнуто до відповідальності, та який вид відповідальності та стягнень за правопорушення буде застосовано до правопорушника? Обґрунтуйте (*презентація*).

Варіант 27

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути на веб-сайті (*інфографіка*).
2. Уявіть, що ви створили вітальну різдвяну листівку, розіслану однією з політичних партій у м. Харкові 25 грудня було використано намальоване харківським художником С. Мацкевичем зображення засніжених будівель корпусів НТУ «ХП». Про дану листівку автор малюнку дізнався із соціальних мереж. На своїй сторінці у мережі Facebook Мацверич дозволив некомерційне використання малюнку користувачами «для себе», але 19 грудня заборонив будь-яке використання малюнку. Чи правомірно було використано малюнок? Чи порушені цією партією якісь права автора? (*презентація*).

Варіант 28

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути у ресторанному бізнесі (*інфографіка*).
2. Уявіть, що ви іменитий шеф-повар і розробили новий рецепт страви та оригінальний спосіб її приготування (обробки продуктів) та подачі. Також оригінальною є і назва страви. Якими нормами інтелектуальної власності ви будете охороняти вашу новинку? Проаналізуйте алгоритм ваших дій для набуття охорони (*презентація*).

Варіант 29

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути в роботі-пилососі (*інфографіка*).
2. IT-компанія DataShield розробила новий алгоритм шифрування даних, який забезпечує високу швидкість обробки інформації. Технологія має попит серед банківських і фінансових установ. Перед компанією стоїть вибір:
  - подати заявку на патент на винахід,

- чи зберегти алгоритм у вигляді комерційної таємниці.*(презентація)*.

Варіант 30

1. Опишіть всі існуючі об'єкти інтелектуальної власності, які можуть бути в _____ можете обрати будь-який з матеріальних об'єктів, які тебе оточують окрім тих, що були у попередніх варіантах *(інфографіка)*.
2. Автори навчального посібника «Системне програмування» уклали договір з видавництвом «Грінтайм» щодо його публікації. Строк випуску посібника та строк дії договору визначено не було. Протягом двох років вони звертались до видавництва щодо його публікації, однак він так і не був виданий. Оскільки керівництво «Грінтайм» не надало конкретної відповіді щодо строків видання посібника, автори звернулися до іншого видавництва «Освіта», з яким узгодили чіткі строки видання. Коли автори повідомили директора видавництва «Грінтайм» про намір розірвати договір, він відповів, що оскільки строки в договорі не були визначені, то це означає, що він діє безстроково. Відповідно права на посібник слід вважати такими, що передані назавжди і автори посібника ніяких авторських прав на нього не мають. Хто зі сторін у даному випадку правий? Яке рішення повинен прийняти суд у разі подання позову *(презентація)*?

ДОДАТОК А

Приклад виконання практичного (ситуативного) завдання у вигляді презентації

Ситуативна задача

Ви написали роман. Опишіть алгоритм ваших дій для захисту ваших прав нормами права інтелектуальної власності.

Алгоритм дій:

- Визначити чи є роман об'єктом інтелектуальної власності
- Проаналізувати чи набуває роман правової охорони
- Вказати дії для захисту авторських прав
- Відповідальність за порушення прав авторського права

1. Згідно Закону України «Про авторське та суміжне право» (ст.8), об'єктами авторського права є твори, а саме: **ро авторське та суміжне право» ст.8):**

1. Літературні і художні твори, зокрема:

- **романи, поеми, статті та інші письмові твори;**
- лекції, мови, проповіді та інші усні твори;
- драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори;
- музичні твори (з текстом або без тексту);
- аудіовізуальні твори;
- твори живопису, архітектури, скульптури і графіки;
- фотографічні твори;
- твори декоративно-прикладного мистецтва;
- ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки;
- переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів;
- збірники творів, якщо їхній добір або упорядкування їхніх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності.

Тож, роман є об'єктом інтелектуальної власності.

2. Так як ми вже зазначили, що роман – це літературний твір, то згідно ст 8 закону України «Про авторське та суміжне право» охороні підлягають всі твори:

- Оприлюднені та не оприлюднені;
- Завершені та не завершені ;
- незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо).
- Також, твір набуває правової охорони, якщо він відповідає таким ознакам:
- є результатом творчої діяльності автора;
- виражений в об'єктивній формі;
- може бути відтворений.

Тобто, роман , як об'єкт інтелектуальної власності, набуває правової охорони.

➤ Варто зазначити, що це не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, системи, способи , коцепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані в творі.

3. Дії для захисту авторських прав

Для охорони твору **не вимагається** обов'язкова реєстрація прав або інших формальних процедур. Охорона твору здійснюється з моменту його створення і розповсюджується як на опубліковані, так і на неопубліковані твори.

За бажанням автора реєстрація авторського права на твір здійснюється УкрНОІВІ, але не є обов'язковою і не впливає на об'єм охорони.

Для реєстрації авторського права на твір необхідно подати до УкрНОІВІ заявку:

- 1) примірник (оригінал) твору;
- 2) документ про публічне сповіщення. якщо такий є;
- 3) документ про сплату збору за підготовку до реєстрації твору (для ф.о – 255 грн., для ю.о – 525 грн);

4. Відповідальність за порушення прав авторського права

Порушенням (згідно закону України «Про авторське та суміжне право» (ст.50) вважаються:

- вчинення будь-якою особою дій, які порушують особисті немайнові права суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав;
- піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав - опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів;
- плагіат - оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору;
- ввезення на митну територію України без дозволу осіб, які мають авторське право і (або) суміжні права, примірників творів;
- вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права і (або) суміжних прав;
- камкординг, кардшейрінг;
- тощо.

Відповідальність за порушення прав авторського права

Цивільно-правова

відповідальність передбачена статтею 432 Цивільного кодексу України тягне за собою судову відповідальність, накладання штрафу чи вилучення об'єктів інтелектуальної власності, і навіть опублікування відомостей у ЗМІ про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення.

Адміністративна відповідальність:

Стаття 51-2. Порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності тягне за собою накладення штрафу від десяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення.

Кримінальна відповідальність:

Стаття 176. Порушення авторського права і суміжних прав тягне за собою накладення штрафу від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

Використані матеріали

Ілюстративний матеріал

- Сайт: <https://activityedu.ru/Blogs/teacher/lichnoe-delo-uchashchegosya-dokumenty-trebovaniya-hranenie/> (автор: редакція ActivityEdu), <https://www.5.ua/dv/ru/life/224872> (автор: 5 канал)

Теоретичний матеріал

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (ЗУ Про авторське право і суміжні права)
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (цивільний кодекс України)
- http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KD0005.html (Кодекс України про адміністративні правопорушення)
- <https://urist-ua.net/%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8/> (Кримінальний кодекс України)

ДОДАТОК Б
Приклад оформлення титульної сторінки звіту для здобувачів денної
форми навчання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
«Харківський політехнічний інститут»
Кафедра управління проектами в інформаційних технологіях

РЕФЕРАТ
з дисципліни
«Інтелектуальна власність»
Варіант _____

ВИКОНАВ(ЛА):
здобувач(ка). гр. _____

_____
Ім'я Прізвище

ПЕРЕВІРИЛА:
доцентка каф. УПІТ

Ірина ШУБА

Ім'я Прізвище

Харків 202_____

ДОДАТОК В
Приклад оформлення титульної сторінки звіту для здобувачів заочної
форми навчання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
«Харківський політехнічний інститут»
Кафедра управління проектами в інформаційних технологіях

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни
«Інтелектуальна власність»
Варіант _____

ВИКОНАВ(ЛА):
здобувач(ка). гр. _____

_____
Ім'я Прізвище

ПЕРЕВІРИЛА:
доцентка каф. УПІТ

Ірина ШУБА

Ім'я Прізвище

Харків 202_____

Навчальне видання

**Методичні вказівки
для самостійної роботи здобувачів
з дисципліни «Інтелектуальна власність»
для здобувачів усіх ліцензованих спеціальностей НТУ «ХП»
денної та заочної форми навчання (рівень вищої освіти – магістр)**

Укладачка: ШУБА Ірина Володимирівна

Рецензент: Г.Ю. Сидоренко
Відповідальна за випуск: М.А. Гринченко
Роботу до видання рекомендував: проф. І.П. Гамаюн

В авторській редакції

План 2025, поз. 624

Підп. до друку .Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк – ризографія. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк..

Наклад – 100 прим. Зам. № Ціна

договірна.

Видавничий центр НТУ "ХП".

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №3657 від 24.12.2009 р.
61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Друкарня НТУ «ХП». 61002, Харків, вул.
Кирпичова, 2